

СТАНОВИЩЕ
за
дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
от доц. д-р Йоанна Кирилова,
Институт за български език „Проф. Л. Андрийчин“, БАН

Автор на дисертационния труд: Робертино Стоилов Стоилов

Тема на дисертационния труд: Названия на атмосферни явления (дъга, вихрушка и ветрове)
в българския език в митолингвистичен аспект

Научен ръководител: доц. д-р Борислав Попов, Югозападен университет „Неофит Рилски“

Дисертационният труд „Названия на атмосферни явления (дъга, вихрушка и ветрове) в българския език в митолингвистичен аспект“ е в обем от 345 страници и се състои от Уводна част, Същинска част, Заключение и Справочна част, в която са представени използваните в дисертацията съкращения и Библиографията.

Уводната част на труда представя целите и задачите на изследването, както и основните методи и подходи. Целта, която докторантът си поставя – да се изследват съхранените и скрити в езика представи на българина, свързани със семантичната мотивация при номинацията на дъгата, вихрушката и вятъра, е постигната. Удачно са подбрани и съчетани методите и подходите за реализиране на поставената цел.

В уводната част е направен аналитичен преглед на лингвистични, етноложки и фолклористични трудове, в които предмет на изследване са именно разглежданите атмосферни явления, представени са и източниците, от които е извлечен емпиричният материал.

Същинската част на дисертацията се състои от четири части. Първата е теоретична и в нея се прави преглед на различни класификации за систематизиране на видовете думи, което демонстрира добрата теоретична

осведоменост на докторанта. Р. Стоилов обосновано откроява онези, които са релевантни по отношение на представяното изследване.

Целенасочено внимание се отделя на теорията на езиковата номинация, като се уточнява, че към названията, обект на настоящото изследване, се прилага ономасиологичният подход. Докторантът отделя специално внимание на теориите, свързани с вътрешната форма на думата и с езиковата мотивираност, обосновавайки се с ключовата им роля в изследването и при класификацията на означенията по номинационни признаци.

Във финала на тази част се представят теорията и методът на митоллингвистиката. Докторантът демонстрира много добро познаване на двата модела, като коректно посочва, че в настоящия дисертационен труд се използва основно вторият митоллингвистичен модел, „занимаващ се с митоллингвистичната структура (връзката) между посочените митологично-религиозни вярвания и рационално-битови представи и начина на реализацията при номинацията им в съответните названия“ (с. 41).

Втора, Трета и Четвърта част представят лексикалносемантична класификация и митоллингвистичен анализ на названията съответно на дъгата, вихрушката и вятъра. Детайлно са разграничени заемките от гръцки, турски, италиански и др. езици. Посочени са чуждоезиковите влияния върху названията на атмосферните явления, като специално внимание е отделено на техния семантичен пласт, адаптация и мотивация в българската езикова традиция.

Във Втора част са анализирани и класифицирани 153 названия на дъгата, като коректно са изведени 13 основни номинационни групи. Би могло да се помисли и за друго значение на лексемата „баба“ в названия като *бабин пояс* и *бабин рог*, което я свързва с различни ритуални практики, отнасящи се до раждането, а оттам и до оплодителните сили и плодородието.

В Третата част са анализирани и класифицирани 47 названия за вихрушката, прецизно са изведени 9 основни номинационни признака. Докторантът е открил антропоморфният характер на разглежданото атмосферно явление, ясно и коректно е отбелязана митологичната мотивираност на названията от тази група.

В Четвъртата част са анализирани над 1140 названия, като тук разнообразието от номинационни признаци е най-голямо – докторантът последователно и логично е извел 21 признака. Номинациите отразяват преди

всичко рационално-битови, а не митологични представи и това е отбелявано коректно от дисертанта. Лексемата - **черномòряк** – източен вятър, идва откъм Черно море (махала Витевци /сега квартал на село Яковци, Еленско) (Ковачев 1968: 34) е отнесена към 4.1.1. Номинационен признак ‘море’, докато лексемата **беломòрец** – топъл южен вятър, духащ през пролетта откъм Беломòрието (Златари, Габровско; Александрово, Казанлъшко) (Ковачев 1968: 20) е отнесена към 4.2. Номинационен признак ‘Бяло море, бял’. Тук би могло да се помисли за извеждането на още един номинационен признак – ‘Черно море’.

В Заключението се подчертава интересната типологична йерархия по степен на митологизация, обговаря се нейната „пряка зависимост от културната значимост и възприеманата мистичност на съответното атмосферно явление в представите на българите“ (с. 333).

Справочната част на труда демонстрира добрата библиографска осведоменост на докторанта.

Трудът е логично и последователно структуриран. Все пак би било добре да се помисли за по-ясна организация на названията вътре във всяка от групите, формирани по общ номинационен признак, а уводната част би могла да придобие по-компресиран вид в съдържателно отношение. Би било добре докторантът да обърне по-специално внимание на проблема за *културната терминология*, тъй като разглежданите названия, особено на видовете ветрове, представляват по своята същност народни термини. За народната терминология е характерна ясна връзка с извънезиковата действителност, обусловеност от екстралингвистични фактори, каквито са например климатичните условия, особеностите на терена, контактите на носителите на езика с други народи и култури и т.н.

Темата на разглеждания труд е интересна, дисертабилна и с голям изследователски потенциал. Ценността му се предопределя от факта, че до момента липсва цялостно изследване на представяните атмосферни явления в лексикосемантичен аспект, както и че корпусът от изходен материал, подложен на анализ, е впечатляващ по обем – класифицирани и интерпретирани са над 1340 единици – едносъставни лексеми, сложни думи и словосъчетания. Важен е и фактът, че лингвистичният материал е разгледан през призмата на едно новозаявило се направление в етнолингвистиката – митоллингвистиката,

прилага се митоллингвистичният анализ, основан върху теоретичния модел за общата митоллингвистична структура на Б. Попов.

Сред научните достойнства на труда са както иновативният митоллингвистичен модел на анализ, така и изработената класификационна система, организирана според номинационните признаци на изследваните атмосферни явления.

Авторефератът отразява точно съдържанието и научните приноси на дисертационния труд. Приносите са коректно изведени.

Дисертационният труд е апробиран с четири публикации.

Въз основа на представените констатации предлагам на почитаемите членове на Научното жури към ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград да присъдят на Робертино Стоилов Стоилов образователната и научна степен “доктор”.

София
25. 08. 2025 г.

доц. д-р Йоанна Кирилова

OPINION

on the dissertation
for awarding the educational and scientific degree "Doctor"
by Assoc. Prof. Yoanna Kirilova, PhD
Institute for Bulgarian Language "Prof. L. Andreychin", BAS

Author of the dissertation: Robertino Stoilov Stoilov

Title of the dissertation: *Names of atmospheric phenomena (rainbow, whirlwind and winds) in the Bulgarian language in a mytholinguistic aspect*

Academic advisor: Assoc. Prof. Borislav Popov, PhD, South-West University "Neofit Rilski"

The dissertation titled *Names of atmospheric phenomena (rainbow, whirlwind and winds) in the Bulgarian language in a mytholinguistic aspect* comprises 345 pages and includes Introduction, Main body, Conclusion and Reference section, which presents the abbreviations used in the dissertation and the bibliography.

The Introduction outlines the aims and objectives of the research, as well as the principal methods and approaches employed. The goal set by the doctoral candidate – to explore the preserved and latent representations embedded in the Bulgarian language related to the semantic motivation behind the naming of the rainbow, the whirlwind and the wind – has been successfully achieved. The methods and approaches selected to fulfill this goal are appropriate and effectively combined.

In the introductory section, an analytical review is offered of linguistic, ethnological and folklore studies in which the very atmospheric phenomena under examination constitute the object of inquiry; the sources from which the empirical material was drawn are also presented.

The Main body of the dissertation consists of four parts. The First part is theoretical and provides an overview of different classifications for systematizing the types of words, which demonstrates the doctoral student's solid theoretical knowledge. R. Stoilov justifiably highlights those classifications that are relevant to the research presented.

Special attention is devoted to the theory of linguistic nomination, with clarification that the onomasiological approach is applied to the names under study. The doctoral student pays particular attention to theories related to the inner form of the word and linguistic motivation, substantiating their key role in the research and in the classification of designations according to nomination features.

The final part of this section presents the theory and method of mytholinguistics. The doctoral student demonstrates a very good knowledge of both models, correctly noting that in the present dissertation the second mytholinguistic model is primarily employed, “dealing with the mytholinguistic structure (the relationship) between the indicated mythological-religious beliefs and rational-everyday concepts and the way in which these are realized in the nomination of the respective names” (p. 41).

The Second, Third and Fourth parts present the lexical-semantic classification and mytholinguistic analysis of the names of the rainbow, the whirlwind and the winds, respectively. The borrowings from Greek, Turkish, Italian and other languages are examined in detail. The influences from other languages on the names of atmospheric phenomena are pointed out, with special attention given to their semantic layer, adaptation and motivation within the Bulgarian linguistic tradition.

In the Second part, 153 names for the rainbow are analyzed and classified, with 13 main nomination groups correctly identified. It might also be worth considering another meaning of the lexeme *baba* in names such as *бабин пояс* (‘grandmother’s belt’) and *бабин рог* (‘grandmother’s horn’), linking it to various ritual practices related to childbirth and, consequently, to the forces of fertility and procreation.

In the Third part, 47 names for the whirlwind are analyzed and classified, with 9 main nomination features precisely established. The doctoral student highlights the anthropomorphic nature of the atmospheric phenomenon under discussion, clearly and correctly noting the mythological motivation of the names in this group.

In the Fourth part, more than 1140 names are analyzed, where the diversity of nomination features is the greatest — the doctoral student consistently and logically identifies 21 features. These nominations primarily reflect rational-everyday rather than mythological concepts and this distinction is accurately pointed out by the author. The lexeme *черноморяк* – ‘an east wind coming from the Black Sea’ (Vitevtsi neighbourhood / now part of the village of Yakovtsi, Elena region) (Kovachev 1968: 34) is classified under 4.1.1. Nomination feature ‘sea’, while the

lexeme *беломорец* – ‘a warm southern wind blowing in spring from the Aegean Sea’ (Zlatari, Gabrovo region; Aleksandrovo, Kazanlak region) (Kovachev 1968: 20) is classified under 4.2. Nomination feature ‘Aegean Sea, white’. Here, it might be worth considering the identification of an additional nomination feature – ‘Black Sea’.

In the Conclusion, an interesting typological hierarchy according to the degree of mythologization is emphasized. Its “direct dependence on the cultural significance and the perceived mysticism of the respective atmospheric phenomenon in the worldview of the Bulgarians” (p. 333) is discussed.

The Reference section of the dissertation demonstrates the doctoral candidate’s solid bibliographic awareness.

The dissertation is logically and consistently structured. Nevertheless, it would be advisable to consider a clearer organisation of the names within each group formed according to a common nomination feature, while the introduction could acquire a more concise content-related form. It would also be beneficial for the doctoral candidate to pay special attention to the issue of *cultural terminology*, since the names under consideration, especially those of the types of winds, essentially represent folk terms. Folk terminology is characterised by a clear connection to extralinguistic reality, determined by extralinguistic factors such as climatic conditions, features of the terrain and the contacts of the speakers with other peoples and cultures.

The topic of the dissertation under review is both interesting and suitable for a dissertation, possessing significant research potential. Its value is determined by the fact that, up to this point, there has been no comprehensive study of the atmospheric phenomena under consideration in a lexico-semantic aspect. Moreover, the corpus of source material subjected to analysis is impressive in scope – over 1,340 units, including simple lexemes, compound words and word combinations, have been classified and interpreted. Equally important is the fact that the linguistic material is examined through the prism of a newly emerging branch of ethnolinguistics – mytholinguistics, with the mytholinguistic analysis applied on the basis of B. Popov’s theoretical model of the general mytholinguistic structure.

Among the scholarly merits of the dissertation are both the innovative mytholinguistic model of analysis and the elaborated classification system,

organized according to the nominative features of the studied atmospheric phenomena.

The author's abstract accurately reflects the content and scholarly contributions of the dissertation. The contributions are correctly and clearly identified.

The dissertation has been disseminated through four publications.

Based on the presented findings, I recommend that the esteemed members of the Academic Jury at the South-West University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad confer upon Robertino Stoilov Stoilov the educational and scientific degree "Doctor".

Sofia
August 25, 2025

Assoc. Prof. Yoanna Kirilova, PhD